

Дослідження взаємодії політичних процесів та етнічних груп: аналіз причин та шляхи вирішення міжетнічних конфліктів

Олена В. Банчук-Петросова ¹ ● Олександр А. Солоненко ² ●

Юлія В. Кобець ^{3*}

¹ Київський університет інтелектуальної власності і права Національного університету «Одеська юридична академія» (Україна). Професор кафедри конституційного, міжнародного права та публічно-правових дисциплін, д-р держ. упр., доцент.

² Незалежний дослідник (Україна).

³ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Україна). Доцент кафедри політичних наук, канд. політ. наук, доцент.

* Автор-кореспондент, e-mail: yuliia.kobets@pnu.edu.ua

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницяка

DOI:

[10.70651/3041-2498/2025.3.10](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.3.10)

Авторське право

© 2025 авторів

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

Дана стаття присвячена аналізу взаємодії політичних процесів та етнічних груп, з особливим акцентом на причини виникнення та шляхи вирішення міжетнічних конфліктів. Дослідження спирається на міждисциплінарний підхід, поєднуючи політологічні, соціологічні та інші аспекти аналізу. Серед ключових факторів у роботі розглядається: нерівномірний розподіл влади та ресурсів між етнічними групами; обмежений доступ до економічних можливостей для певних етнічних груп; відмінності в мові, релігії та традиціях, що можуть призвести до непорозумінь та конфліктів. Також у статті представлені шляхи вирішення міжетнічних конфліктів, що включають політологічний діалог через створення платформ для відкритого та конструктивного діалогу між представниками різних етнічних груп; процес реалізації програм, спрямованих на зменшення економічної нерівності та створення робочих місць; сприяння міжкультурному діалогу та обміну, який сприяє взаєморозумінню та толерантності. Метою є визначення основних проблем і чинників, які впливають на ефективність взаємодії політичних процесів та етнічних груп. Дослідження спрямоване на пошук шляхів удосконалення міжетнічного протистояння та політик на регіональному та національному рівні. У дослідженні використано такі методи як порівняльний аналіз, статистичний огляд, методологію оцінки ефективності прийняття відповідних програм. Серед ключових висновків варто зазначити: міжетнічні конфлікти – складне явище, яке має глибокі історичні, політичні, економічні та культурні корені; вирішення міжетнічних конфліктів потребує багатостороннього та комплексного підходу та включає участь усіх зацікавлених сторін; важливим моментом є протидія поширенню дезінформації, та розпалюванню міжетнічної ворожнечі через засоби масової інформації.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

етнічність, політичні процеси, соціальні конфлікти, міжнаціональні відносини, економічна дискримінація, дезінформація, розпалювання ворожнечі, інституційні реформи, економічний розвиток, державна політика.

Social Policy in the Public Administration System: Ensuring Equal Access to Social Services

Olena Banchuk-Petrosova ¹ ● Oleksandr Solonenko ² ● Yuliia Kobets ^{3*}

¹ Kyiv University of Intellectual Property and Law of the National University "Odesa Law Academy" (Ukraine). Professor at the Department of Constitutional, International Law and Public Law Disciplines, Doctor of Science in Public Administration, Associate Professor.

² Independent Researcher (Ukraine).

³ Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine). Associate Professor at the Department of Political Sciences, PhD in Political Science, Associate Professor.

* **Corresponding Author**, e-mail: yuliia.kobets@pnu.edu.ua

ARTICLE INFO

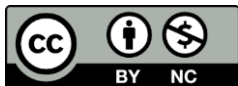
ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3041-2498/2025.3.10](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.3.10)

Copyright © 2025
by authors

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution – NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

This article focuses on the analysis of the interaction between political processes and ethnic groups, with a particular emphasis on the causes of and strategies for resolving interethnic conflicts. The study employs an interdisciplinary approach, combining elements of political science, sociology, and other analytical perspectives. Among the key factors considered in the work are uneven distribution of power and resources between ethnic groups; limited access to economic opportunities for certain ethnic groups; and differences in language, religion, and traditions, which can lead to misunderstandings and conflicts. The article also presents ways to resolve interethnic conflicts, which include political science dialogue through the creation of platforms for open and constructive dialogue between representatives of different ethnic groups, the process of implementing programs aimed at reducing economic inequality and creating jobs, and promoting intercultural dialogue and exchange, which promotes mutual understanding and tolerance. The goal is to identify the main problems and factors that affect the effectiveness of the interaction of political processes and ethnic groups. The study is aimed at finding ways to improve interethnic confrontation and policies at the regional and national levels. The study used such methods as comparative analysis, statistical review, and methodology for assessing the effectiveness of the adoption of relevant programs. Among the key conclusions, it is worth noting: interethnic conflicts are a complex phenomenon that has deep historical, political, economic, and cultural roots; resolving interethnic conflicts requires a multilateral and comprehensive approach and includes the participation of all stakeholders; an important point is to counteract the spread of disinformation and incitement of interethnic hatred through the media.

KEYWORDS

ethnicity, political processes, social conflicts, interethnic relations, economic discrimination, disinformation, incitement of hatred, institutional reforms, economic development, state policy.

1. Вступ

Соціальні розбіжності – невід’ємна частина історії людства. Етнічні конфлікти, як вид соціальних, мають свої особливості, що відображають суть відносин між етносами та вплив політичних рішень на життя людей. У багатонаціональних суспільствах часто спостерігається тенденція, коли політичні суперечки швидко переростають в етнічні, а ті, своєю чергою, завжди набувають політичного характеру. Навіть після створення національної держави, напруга між націями не зникає, адже в кожній з них виникають проблеми національних меншин, які, за словами Е. Гельнера, залишаються такими ж гострими, як і раніше. Етнічний конфлікт, як найгостріша форма зіткнення інтересів етнічних груп або їх протистояння з державою, проявляється у вигляді політичної боротьби, яка може перерости в насильство.

У науковому світі зростає підтримка думки, яка, на відміну від марксизму, відкидає трактування етнічних конфліктів як простого відображення класової боротьби. Хоча деякі критики марксизму вважають, що етнічність сама по собі є джерелом конфліктів, більшість схиляється до визнання рівної важливості етнокультурних і соціально-економічних чинників. Однак ці конфлікти, подібно до соціальних, становлять серйозну загрозу для єдності багатонаціональної держави. Це вимагає від державної політики не лише запобіжних заходів, але й активного виявлення та усунення суперечності, що виникають у сфері відносин між етносами в багатонаціональному суспільстві.

Формування поліетнічних держав у історичній перспективі зумовлювалося такими факторами, як: імперіалістична експансія, добровільна консолідація різномірних етнічних спільнот з метою оптимізації їхнього геополітичного становища, а також спонтанні міграційні процеси та акультурація. Як правило, держави, що виникли внаслідок цих процесів, вирізняються підвищеним конфліктним потенціалом. Розвиток етнополітичної конфліктології набуває особливої актуальності у контексті сучасних геополітичних реалій, що зумовлено низкою факторів.

1. З останньої чверті ХХ століття спостерігається тенденція до переваги етнополітичних конфліктів у глобальному масштабі. Наразі вони становлять значну більшість від загальної кількості конфліктних ситуацій на планеті.

2. Етнополітичні конфлікти набули статусу ключових чинників, що визначають стабільність та структуру сучасного світопорядку. Як слушно зазначають дослідники, зокрема П. Брасс та Дж. Шлезінгер, етнічні та національні фактори, а також пов’язані з ними конфлікти та сепаратистські рухи, відіграють вирішальну роль у формуванні сучасного світу [7]. Етнополітична ситуація являється важливим аспектом для вивчення, у сфері політології та соціології.

3. Географічне розташування південно-східних регіонів України в межах «дуги етнополітичної нестабільності», що простягається від Північної Ірландії до Індії, зумовлює необхідність підвищеної уваги до етнополітичних аспектів у державній політиці.

2. Огляд літературних джерел

Багато науковців зосереджують увагу на способах регулювання та розв’язання етнополітичних конфліктів. Серед них відомі дослідники, такі як В. Бондаренко [1], С. Квітка [4; 5], К. Томас, і Р. Кілманн [11] та інші. В Україні також є дослідники, які вивчають етнічну проблематику в контексті державного управління, зокрема запобігання та врегулювання міжетнічних конфліктів. Серед них можна виділити праці Г. Луцишин [6], В. Бондаренка [1], Г. Макарова [8] та інших. Однак, незважаючи на це, питання впливу цифрової трансформації суспільства та державної політики цифровізації на запобігання етнічним конфліктам залишається малодослідженим.

3. Постановка завдання

Завдання дослідження – проаналізувати вплив політичних процесів на динаміку етнічних відносин та запропонувати стратегії запобігання та врегулювання міжетнічних конфліктів.

4. Методи та матеріали

Дослідження ґрунтувалося на всебічному огляді наукових праць, які стосуються міжетнічних конфліктів у контексті публічного управління та децентралізації та соціально-економічної трансформації в Україні. Основна мета – вивчення доступу представників етнічних груп у різних регіонах країни та оцінка впливу на політичні процеси.

Для отримання статистичних даних у розрізі регіонів України використовувалися офіційні джерела, зокрема звіти місцевих органів влади, міністерств, дані Державної служби статистики та інші публічні дані. Ці дані охоплювали такі показники, як кількість та фінансування соціальних послуг, а також кількість медичних, освітніх та інших установ у кожному регіоні. Аналіз цієї статистики дозволив порівняти доступність соціальних послуг до та після децентралізації, а також в умовах поточних соціально-економічних викликів, включаючи війну.

Дане дослідження містить комбінацію комплексного підходу та поєднує кількісні і якісні методи аналізу. Описова статистика використовувалася для вивчення загальних тенденцій розвитку трансформаційних аспектів у різних регіонах, тоді як якісний контент-аналіз нормативно-правових актів та політичних рішень дозволяє оцінити вплив децентралізації на соціальну політику та виявляти контекстуальні фактори вирішення міжетнічних конфліктів.

5. Результати та обговорення

Світова спільнота характеризується великою етнічною різноманітністю, що відображається у національних державах. Серед 132 країн з населенням понад мільйон осіб лише 12 є етнічно однорідними. Це підкреслює, що прагнення до етнічно однорідних держав є потенційно конфліктним. Оглядаючи конфліктогенні фактори етнополітичних конфліктів, необхідно підкреслити, що за різними оцінками, світова спільнота налічує від чотирьох до шести тисяч етнічних груп, які не лише формують, але й визначають сутність людського існування, створюючи його унікальну різноманітність. Ці етнічні групи функціонують у різних формах, включаючи нації, корінні народи, племена, етнічні та національні меншини. Ймовірність виникнення етнічних конфліктів зростає через розбіжності між цінностями етнічних спільнот і держав, а також через їхні суперечливі інтереси [5]. Ось ключові фактори, що сприяють ескалації таких конфліктів. Етнічні спільноти та держави часто мають різні погляди на важливі питання, що призводить до конфліктів. Глобальні процеси можуть сприяти загостренню етнічних суперечностей, оскільки вони впливають на ідентичність і культуру різних груп. Зростання етнічної самосвідомості та прагнення до самовизначення може призводити до конфліктів із державами, де ці групи проживають. Учасники етнополітичних конфліктів – політично активні етнічні групи, які прагнуть зберегти або змінити свій статус, отримати контроль над територією та ресурсами, виступити проти чинного політичного режиму або підтримати його, а також домогтися участі у владних структурах чи отримати квоти в них. Етнополітичні конфлікти, залежно від їх учасників, поділяються на дві основні категорії: етнічні та національні. Своєю чергою, етнічні конфлікти можуть бути:

- внутрішньоетнічними, які виникають всередині однієї етнічної групи, наприклад, між різними кланами, родами чи іншими підгрупами;
- міжетнічними, які виникають між двома або більше різними етнічними групами.

Отже, етнополітичні конфлікти можуть проявлятися на різних рівнях, від внутрішніх протиріч усередині однієї етнічної групи до зіткнень між різними національними спільнотами. Класифікація етнополітичних конфліктів наведена у табл. 1.

Етноконфлікти часто переплітаються з політикою, виникаючи у відповідь на дії чи бездіяльність сторін. Вони мають тенденцію до ескалації, швидко поширюючись та залучаючи нових учасників, що може дестабілізувати країну та спровокувати конфлікти в інших сферах. Крім того, етнополітичні конфлікти легко виходять за національні межі, залучаючи інші держави. У сучасному світі етнополітичні конфлікти стали визначальним фактором для стабільності політичних режимів і цілісності багатонаціональних держав [6]. Історичні події, такі як розпад Радянського Союзу та Югославії, є яскравим прикладом того, як етнополітичні протиріччя можуть призвести до появи нових держав.

Етнополітичні конфлікти вирізняються високим рівнем емоційності та ірраціональності. Учасники часто діють, керуючись почуттями, а не логікою чи здоровим глуздом, навіть

ризикуючи власною безпекою. Також ці конфлікти є надзвичайно складними для аналізу, прогнозування та врегулювання, що створює значні труднощі у пошуку ефективних шляхів їх вирішення [8].

Таблиця 1. Класифікація етнополітичних конфліктів

Критерій класифікації	Тип конфлікту	Характеристика	Приклади міжнародної практики	Аналіз
За цілями	Конфлікти за права та ресурси	Боротьба етнічних груп за політичні права, економічні ресурси, культурну автономію.	Конфлікт в Нагірному Карабаху, конфлікт в Косово.	Виникають через нерівномірний розподіл ресурсів і влади, дискримінацію та маргіналізацію етнічних меншин. Призводять до сепаратизму та збройних конфліктів.
	Конфлікти за ідентичність	Боротьба за збереження та захист етнічної ідентичності, мови, культури, релігії.	Конфлікт в Північній Ірландії, конфлікт в Тибеті.	Історичні корені, пов'язані з почуттям загрози етнічній ідентичності. Стосуються фундаментальних цінностей та переконань.
За рівнем насильства	Мирні конфлікти	Конфлікти, які вирішуються шляхом переговорів, діалогу, мирних протестів.	Протести каталонців за незалежність, боротьба за права корінних народів.	Мирні конфлікти є переважними, оскільки вони не призводять до людських жертв та руйнувань. Однак вони вимагають терпіння, компромісу та готовності до діалогу з обох сторін.
	Збройні конфлікти	Конфлікти, які супроводжуються насильством, збройними сутичками, війнами.	Війна в Боснії, громадянська війна в Руанді.	Призводять до величезних людських втрат, руйнування інфраструктури та соціальної дестабілізації. Вони вимагають негайного втручання міжнародної спільноти для припинення насильства та пошуку мирного рішення.
За територіальним масштабом	Локальні конфлікти	Конфлікти, які обмежені невеликою територією.	Конфлікти між окремими селами чи громадами.	Локальні конфлікти можуть бути викликані різними факторами, такими як земельні спори, міжособистісні конфлікти, культурні відмінності. рідко поширюються на ширший регіон.
	Регіональні конфлікти	Конфлікти, які охоплюють велику територію, регіон чи країну.	Балканські війни, конфлікти на Кавказі.	Регіональні конфлікти можуть мати складні причини та наслідки, залучати різні етнічні групи та держави. Можуть призвести до дестабілізації всього регіону та мати глобальні наслідки.
За суб'єктами конфлікту	Міжетнічні конфлікти	Конфлікти між двома чи більше етнічними групами.	Конфлікти між сербами та хорватами, вірменами та азербайджанцями.	Можуть бути викликані різними факторами, такими як історичні образи, дискримінація, нерівність.
	Етнополітичні конфлікти між державою та етнічною групою	Конфлікти між державою та етнічною групою, яка вимагає автономії, незалежності чи більших прав.	Між курдами та Туреччиною, конфлікт між басками та Іспанією.	Можуть бути особливо складними для вирішення, оскільки стосуються суверенітету держави та територіальної цілісності.

Джерело: розроблено авторами за даними, наведеними у [7; 9; 12; 13].

Відмінності у світогляді, традиціях та правилах поведінки часто стають причиною зіткнень, коли кожна група прагне захистити свої інтереси. Руйнівний потенціал етнічних конфліктів можна порівняти з міждержавними війнами, адже вони тягнуть за собою подібні наслідки: насильство, руйнування та глибокі соціальні травми.

Розуміння етнічних конфліктів вимагає чіткого визначення поняття «етнос», яке є предметом багатьох наукових дискусій. Один з поширених поглядів полягає в тому, що етнос –

це історично сформована група людей, об'єднаних спільними культурними рисами, ідентичністю та відчуттям відмінності від інших [11].

Для аналізу етнічних конфліктів важливо враховувати концепцію етнічної стратифікації, запропоновану Джозефом Ротшильдом. Він виокремив державу та етнічні групи як основних учасників цих конфліктів. Ротшильд наголошував на важливості аналізу ресурсів, якими володіють сторони, та їхньої здатності до політичної мобілізації. Згідно з його поглядами, успіх етнополітичних рухів залежить від наявності політичних, економічних та ідеологічних ресурсів. Крім того, необхідно брати до уваги склад етнічних груп, їхні культурні та соціальні особливості.

Управління конфліктом – це свідомо діяльність, спрямована на контроль та вплив на конфлікт на всіх етапах його розвитку, від виникнення до завершення. Це може здійснюватися як самими учасниками конфлікту, так і третьою стороною. І. Галтунг підкреслював, що ефективне управління конфліктом полягає у здатності підтримувати напругу на рівні, який не загрожує руйнуванням системи в цілому [2]. В українській політології питання етнополітичних конфліктів займає одне з центральних місць. Енциклопедичне видання «Міграційні процеси в сучасному світі: світовий, регіональний та національний виміри» є значним внеском у дослідження цієї проблематики [9]. Автори цієї ґрунтовної праці здійснили поглиблений аналіз етноконфліктів, систематизувавши різні наукові погляди, які можна об'єднати в кілька основних категорій.

Поліетнічне суспільство має певні особливості і йому властиво безліч факторів, які сприяють виникненню та розвитку етнополітичних конфліктів, які можна розглядати як своєрідні «інкубатори» [3], серед яких можна виділити:

1. Велика кількість етнічних і національних спільнот мають свої особливості та інтереси.
2. Значна частина етнічних груп не має власних держав, що може створювати напругу і прагнення до самовизначення.
3. Сучасні процеси глобалізації, модернізації та етнічного ренесансу періодично загострюють міжетнічні відносини.
4. Можливість для етнічних груп активніше виражати свої інтереси, які можуть призводити до конфліктів.
5. Розвиток засобів масової інформації, особливо Інтернету, може сприяти як поширенню інформації, так і розпалюванню міжетнічної ворожнечі.

Узагальнено етнічні конфлікти класифікуються з виокремленням таких видів:

- глобальні конфлікти, які виникають через зіткнення інтересів націй та держав, загострення старих конфліктів після закінчення холодної війни, обмеженість природних ресурсів та глобальну екологічну кризу;
- економічні конфлікти, які пов'язані з нерівномірним економічним розвитком різних національних груп та нерівним доступом до різноманітних ресурсів;
- ідеологічні конфлікти, які виникають через зростання націоналізму та етніцизму, і стають основними ідеологіями та психологічними факторами в національних спільнотах;
- історичні конфлікти, спричинені різним тлумаченням історичних подій, особливо у контексті негативних наслідків для однієї з етнічних груп;
- культурні конфлікти, які виникають через нерівність між культурами та мовними носіями національних груп;
- політичні конфлікти, пов'язані з нерівним доступом різних національних груп до влади, її розподілу та використання, а також з проблемами демократії та національного державотворення;
- психологічні конфлікти, що виникають через розбіжність між очікуваннями та можливостями їх реалізації, особливо в контексті права на самовизначення;
- територіальні конфлікти, що виникають через невідповідність між етнічними та політичними кордонами, територіальні претензії та прагнення до створення власних держав;
- юридичні конфлікти, пов'язані з відсутністю адекватного законодавства, нерівним правовим статусом національних груп та розбіжностями між місцевими законами та міжнародними нормами [8].

На сьогодні у світі існує чимало стратегій вирішення конфлікту, але усі вони тісно пов'язані з методами зміни цієї ситуації. Іншими словами, можна перетворити один конфлікт на інший, маневруючи елементами ситуації та загалом керуючи процесом. Це передбачає трансформацію будь-якого аспекту конфлікту: цілей, об'єктів або учасників. Цілі конфлікту можуть

еволюціонувати під впливом зовнішніх обставин, переговорів між сторонами, їх взаємодії та пошуку компромісу. У результаті змінюється сама сутність конфлікту, оскільки кожна зі сторін може досягти своїх модифікованих цілей [2].

З 7 по 13 вересня 2022 року Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) провів загальнонаціональне опитування, яке охопило 2000 респондентів з усіх регіонів України, за винятком Автономної Республіки Крим. За допомогою телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютерної підтримки (САТІ). Вибірка була сформована на основі випадково згенерованих номерів мобільних телефонів, а отримані дані були зважені для забезпечення статистичної репрезентативності. З вибірки були виключені мешканці тимчасово окупованих територій, а також ті, хто виїхав за кордон після 24 лютого 2022 року. За стандартних умов статистична похибка для такої вибірки не перевищувала 2,4 % для показників, близьких до 50 %, 2,1 % для показників, близьких до 25 %, 1,5 % для показників, близьких до 10 %, та 1,1 % для показників, близьких до 5%. Похибка індексу ксенофобії склала 0,09. В українському суспільстві існує низка факторів, які мають властивість потенційно можуть спровокувати етнічні конфлікти. Серед них виділяється кілька, що мають особливу значущість.

1. Політизація етнічності, яка відображає передачу частини владних повноважень народу, включаючи його етнічні складові та проявляється у прагненні етнічних груп до розширення свого доступу до влади та участі у політичних рішеннях. При цьому ключову роль відіграють лідери етнічних груп, їхні амбіції та реакція влади на їхню діяльність. Яскравим прикладом можна назвати Автономну Республіку Крим [12].

2. Соціально-психологічний та емоційний стан представників національних (етнічних) груп в Україні зазнав суттєвих змін після розпаду СРСР та здобуття Україною незалежності. Ці зміни особливо торкнулися статусів українців та етнічних росіян. Зокрема, українці: з «формально титульної нації» УРСР, яка фактично була національною меншиною в СРСР, українці стали «реально титульною» етнічною більшістю в незалежній Україні. Такі зміни призвели до змін у свідомості та соціальних очікуваннях українців. Для етнічних росіян теж відбулися зміни: з доміантної нації в СРСР, вони стали етнічною меншиною в Україні. Тобто можна стверджувати, що відбулися зміни в соціальному статусі, які спричинили зміни в соціально-психологічному стані представників обох етнічних груп [13].

3. Регіональні відмінності в етнополітичній самоідентифікації громадян України – фактор, який впливає на суспільно-політичні процеси в країні. Ці відмінності зумовлені історичними, культурними, економічними та мовними особливостями різних регіонів.

4. Нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів України – фактор, який впливає на суспільну напругу та потенційно може призвести до конфліктів. Історично склалося так, що різні регіони України мають нерівномірний доступ до ресурсів. Радянська економічна модель сприяла розвитку певних регіонів (наприклад, промислових центрів), залишаючи інші позаду. Крім того, близькість до кордонів, доступ до морських портів та наявність природних ресурсів впливають на економічний потенціал регіону [10].

У сучасному світі етнічні конфлікти майже завжди набувають політичного забарвлення. Хоча існують численні конфлікти, в які держава не втручається (міжособистісні, сімейні, деякі соціальні), етнічні конфлікти майже завжди стають об'єктом державної уваги. Вони зачіпають великі групи людей, можуть призвести до масових заворушень, а також підривають суспільну стабільність. Територіальні претензії, вимоги про самовизначення та інші етнічні конфлікти безпосередньо стосуються питань державного кордону та політичної влади [10]. Для врегулювання етнічних конфліктів часто потрібні значні фінансові, військові та дипломатичні ресурси, які може надати лише держава.

6. Висновки

З позицій неінституційного підходу, для ефективного врегулювання етнічних конфліктів необхідно створити державну систему, яка б забезпечувала врахування інтересів усіх сторін міжетнічної взаємодії при прийнятті важливих політичних рішень. Основні принципи такої системи: визнання різноманітності етнічних інтересів та необхідність пошуку компромісів; готовність до надання поступок територіально зосередженим етнічним групам, які прагнуть мати колективний статус; створення механізмів для постійного діалогу між державою та представниками етнічних груп; створення державної інституції, яка б займалась збором та

аналізом інформації щодо міжетнічної ситуації в країні; виступала б платформою для діалогу між етнічними групами, та державними органами влади. Таким чином, неінституційний підхід пропонує конструктивну модель врегулювання етнічних конфліктів, яка базується на принципах діалогу, партнерства та взаємної поваги.

References

1. Bondarenko, V. (2021). Aspekty formuvannya Budzhakskoi etnopolitychnoi dylemy ta politetnichnoi problemy derzhavnoho etnichnoho upravlinnia: bolharskyi chynnyk [Aspects of the formation of the Budzhak ethno-political dilemma and the political ethnic problem of state ethnic governance: Bulgarian factor]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 9(6), 46–57. <https://doi.org/10.15421/152169>
2. Galtung, J. (1969). Violence, peace, and peace research. *Journal of Peace Research*, 6(3), 167–191. <https://www.jstor.org/stable/422690>
3. Horowitz, D. (1997). Self-determination: Politics, philosophy, and law. In I. Shapiro & W. Kymlicka (Ed.), *Ethnicity and Group Rights: Nomos XXXIX* (pp. 421–463). New York University Press. <https://doi.org/10.18574/nyu/9780814788851.003.0019>
4. Kvitka, S. (2020). Tsyfrovii transformatsii yak suchasnyi trend periodychnoho tsykladu rozvytku suspilstva [Digital transformation as a modern trend of the periodic cycle of development of society]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, (Special Issue), 131–134. <https://doi.org/10.36030/2664-3618-2020-si-131-134>
5. Kvitka, S., & Karpenko, O. (2022). Vplyv tsyfrovizatsii na derzhavne upravlinnia u sferi protydii mizhnatsionalnym konfliktam [The impact of digitalization on public administration in the field of combating interethnic conflicts]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 10(5), 62–68. <https://doi.org/10.15421/152236>
6. Lutsyshyn, H. I. (2014). Rol etnichnoho chynnyka u vynyknenni mizhderzhavnykh prykordonnykh konfliktiv [The role of the ethnic factor in the emergence of interstate border conflicts]. *Scientific and Theoretical Almanac Grani*, 18(10), 6–10. <https://doi.org/10.15421/1715188>
7. Maiboroda, O. (Ed.). (2002). *Spyriannia poshyrenniu tolerantnosti u polietnichnomu suspilstvi* [Promoting tolerance in a polyethnic society]. Kyiv: Yevropa-XXI. (in Ukrainian)
8. Makarov, H. (2022). Etnichni chynnyk reforuvannya administrativno-terytorialnoho ustroiu: dosvid yevropeyskykh demokratychnykh derzhav [Ethnic factor of reforming the administrative-territorial structure: the experience of European democratic states]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 10(5), 54–61. <https://doi.org/10.15421/152235>
9. Rymarenko, Y. I., et al. (Eds.). (1998). *Mihratsiini protsesy v suchasnomu sviti: svitovi, rehionalnyi ta natsionalnyi vymiry* [Migration processes in the modern world: Global, regional, and national dimensions]. Kyiv: Dovira. (in Ukrainian)
10. Shvetsov, M. L. (Ed.). (2006). *Rol etnichnykh spilnot Donechchyny v rozbudovi ukrainskoi derzhavnosti* [The role of ethnic communities of Donetsk region in building Ukrainian statehood]. Donetsk: Veber. (in Ukrainian)
11. Thomas, K. W., & Kilmann, R. H. (1978). Comparison of four instruments measuring conflict behavior. *Psychological Reports*, 42(3), 1139–1145. <https://doi.org/10.2466/pr0.1978.42.3c.1139>
12. Vitman, K. M. (2009). Krymski tatars – natsionalna menshyna chy korinnyi narod? [Crimean Tatars – national minority or indigenous people?]. *Derzhava i pravo*, (45), 563–571. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/11337>
13. Yevtukh, V. (2006). Sotsiologhiia mizhetnichnoho konfliktu: teoretychnyi aspekt [Sociology of interethnic conflict: theoretical aspect]. *Politychnyi menedzhment*, (6), 3–17. http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2006_6_3